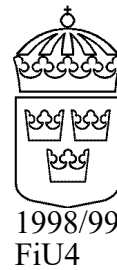

Finansutskottets betänkande
1998/99:FiU4
Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsfördelning inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Utskottet tillstyrker också att regeringen bemyndigas att överskrida dels anslaget för Räntor på statsskulden, dels anslaget för Riksgäldskontorets provisionskostnader i den utsträckning som erfordras för att regeringen skall kunna fullgöra sina betalningsåtaganden.

Till betänkandet har fogats ett särskilt yttrande.

Propositionen

I budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) föreslår regeringen för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

~~1. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999 besluta att ramanslaget A 1 Räntor på statsskulden får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 3.1),~~

~~A21 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med öppning och skuldförvaltning får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 5.1),~~

~~3. att riksdagen för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. enligt följande uppställning~~

Anslag	Anslagstyp	Anslagsbelopp (tusenlkr)
~~A1~~	~~Räntor på statsskulden~~	~~4 500 000~~
~~B1~~	~~Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med öppning och skuldförvaltning~~	~~100 000~~
~~C4~~	~~Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upptäring och skuldförvaltning~~	~~100 000~~
Summa för utgiftsområdet		84 560 000

I motion 1998/99:Fi910 av Mats Odell m.fl. föreslår Kristdemokraterna att anslaget *A 1 Räntor på statsskulden* för 1999 skall föras upp med ett 340 miljoner kronor lägre belopp än vad regeringen föreslagit eller således 84 110 miljoner kronor.

Utskottet

Anslagen inom utgiftsområde 26 budgetåret 1999

Räntor på statsskulden

I den prognos som redovisas i budgetpropositionen räknar regeringen med att utgifterna för räntor på statsskulden skall utvecklas enligt följande fram t.o.m. år 2001.

Beräknade utgiftsmässiga räntor på statsskulden 1997–2001

Belopp i miljarder kronor

	1997	1998	1999	2000	2001
Räntor på lån i svenska kronor	82,5	73,7	69,5	64,5	55,6
Räntor på lån i utländsk valuta	23,9	24,1	20,2	18,3	15,2
Räntor på in- och utlåning	-5,6	-3,6	-4,5	-4,0	-4,0
Över/underkurs vid emission	-1,7	-5,3	-7,0	-4,0	-2,3
Summa räntor	99,1	88,9	78,3	74,8	64,5
Valutaförluster/vinster (-)	-3,6	5,4	-2,4	-4,4	-0,9
Kursförluster/vinster (-)	2,8	13,5	8,6	6,6	8,5
Övrigt	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa ränteutgifter	98,4	107,7	84,4	76,9	72,1

Den utgiftsmässiga redovisningen återspeglar den väntade belastningen på statsbudgeten.

Om utgifterna i stället periodiseras får man en redovisning som återger statsskuld räntornas kostnadsmässiga utveckling. Vid en kostnadsmässig redovisning periodiseras utgifter och inkomster till den period resursförbrukningen sker. Så t.ex. ger nollkupongobligationer med nuvarande redovisningsprinciper inte någon belastning på statsbudgeten förrän lånet förfaller till inlösen, då å andra sidan samtliga ränteutgifter under lånets hela löptid betalas ut. Så länge nollkuponglånen inte har förfallit till inlösen kommer därför den faktiska räntebelastningen att underskattas. På motsvarande sätt kan över- och underkurser i samband med emissioner av s.k. benchmarklån – dvs. lån där kupongräntan avviker från marknadsräntan – ge en skev bild av den verkliga räntebelastningen. Vid en kostnadsmässig redovisning däremot anses räntan uppkomma under lånets hela löptid och fördelas därför ut jämnt över denna.

Justeras utgifterna för statsskuld räntor med hänsyn till dels över- och underkurser vid emissioner, dels olika typer av nollkupongräntor erhålls i stället följande beräknade kostnadsmässiga räntor på statsskulden.

Beräknade utgifts- och kostnadsmässiga räntor på statsskulden 1997–2001

Belopp i miljarder kronor

	1997	1998	1999	2000	2001
Summa räntor	99,1	88,9	78,3	74,8	64,5
Summa räntekostnader ¹	100,2	94,8	85,8	80,4	68,9

¹ Innefattar inte någon periodisering av valutaförluster/vinster.

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi910* att anslaget statsskuldräntor under 1999 förs upp med ett belopp som är 340 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Kristdemokraterna har i annat sammanhang föreslagit att statliga företag skall säljas ut för 10 miljarder kronor netto mer än vad regeringen räknar med under 1999, vilket motionärerna förutsätter skall ge en räntevinst på 500 miljoner kronor redan detta år. Partiet anser också att regeringens förslag om förlängd momsinsbetalningsperiod även skall gälla företag med en omsättning över 40 miljoner kronor, vilket å andra sidan väntas ge en varaktig ränteförsämring med 160 miljoner kronor.

Oförutsedda utgifter

På statsbudgeten har sedan länge funnits ett särskilt anslag för oförutsedda utgifter. Anslaget får tas i anspråk efter beslut av regeringen i varje särskilt fall för vissa närmare angivna ändamål. Utgifterna skall därvid i princip vara av så brådskande art att ett förslag inte hinner underställas riksdagen, och de skall dessutom inte heller kunna täckas av andra medel som står till regeringens förfogande.

I propositionen redovisas vilka ändamål anslaget Oförutsedda utgifter bör få användas till under nästa budgetår. Där föreslås också att regeringen i efterhand skall anmäla till riksdagen vilka utgifter som har belastat anslaget.

Under 1997 utbetalades 6,8 miljoner kronor från anslaget avseende dels kostnader för bevakning av platsen för M/S Estonias förlisning, dels ersättning för särskilda kostnader i samband med tunnelbygget genom Hallandsåsen. Fram till budgetpropositionens avlämnande i början av oktober hade under 1998 0,7 miljoner kronor betalats ut från anslaget varav 0,6 miljoner kronor avsåg kostnader förknippade med samma tunnelbygge.

Regeringen föreslår att anslaget Oförutsedda utgifter förs upp med 10 miljoner kronor under 1998.

Riksgäldskontorets provisionskostnader

Anslaget avser provisionskostnader som har samband med valutaupplåningen.

Merparten av provisionskostnaderna utgörs av försäljningsprovisioner till de banker som agerar som mellanhänder vid försäljningen av kontorets lån. Dessa s.k. underwriters, som består av en eller flera banker, köper lånet av Riksgäldskontoret och säljer det sedan vidare till investerarna. De tar därmed på sig en risk som de kompenseras för genom provisioner.

I provisionskostnaderna ingår också utgifter för provisioner i samband med inlösen av lån, förvaltningsprovisioner till tre externa förvaltare som vardera förvaltar en liten andel av valutaskulden samt kreditavgifter.

För perioden 1999 till 2001 räknar regeringen med att provisionskostnaderna för valutaupplåningen skall uppgå till 100 miljoner kronor per år. Det är väsentligt mycket mindre än vad som anvisats för 1998, men mer i överensstämmelse med den väntade belastningen under innevarande år.

Utskottets ställningstagande

På förslag av finansutskottet har riksdagen den 2 december 1998 ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar för 1999 (bet. 1998/99:FiU1, rskr. 1998/99:38). Riksdagen har därmed också beslutat att utgifterna på utgiftsområde 26 Räntor på statsskulden m.m. inte får överstiga 84 560 miljoner kronor.

Finansutskottet har alltså tidigare tillstyrkt regeringens förslag till beräkning av ramnivån. Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelsberäkning, ej heller mot de villkor som enligt regeringen bör förknippas med utnyttjandet av anslaget för oförutsedda utgifter. Utskottet tillstyrker således den föreslagna anslagsfördelningen inom utgiftsområdet. Det bakomliggande budgetförslag som lagts fram av Kristdemokraterna har tidigare avvisats av riksdagen (bet. 1998/99:FiU1). Motionärernas förslag till medelsberäkning avvisas därför av utskottet.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag (yrkande 3) samt avstyrker motion Fi910 (kd).

Bemyndigande att överskrida vissa anslag

Regeringen får enligt ett nyligen lämnat bemyndigande (bet. 1998/99:FiU1, avsnittet 4.6) överskrida de ramanslag riksdagen har anvisat för 1999, förutsatt att vissa villkor är uppfyllda. Bl.a. skall riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinna inväntas och överskridandet skall rymmas inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Detta bemyndigande omfattar inte anslaget för räntor på statsskulden, ej heller anslaget för Riksgäldskontorets provisionskostnader, vilka båda ligger utanför utgiftstaket. Enligt den ordning som gäller fr.o.m. 1997 har i stället ett särskilt bemyndigande knutits till anslaget för statsskuld räntor. För att säkerställa att regeringen alltid kan fullgöra sina åtaganden gentemot långivarna är därvid rätten att överskrida detta anslag beloppsmässigt obegränsad (yrkande 1).

I propositionen föreslår regeringen att ett motsvarande bemyndigande också lämnas för anslaget Riksgäldskontorets provisionskostnader (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet biträder regeringens förslag (yrkandena 1 och 2).

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagen inom utgiftsområde 26 budgetåret 1999*
att riksdagen med bifall till proposition 1998/99:1 utgiftsområde 26 yrkande 3 samt med avslag på motion 1998/99:Fi910 för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. på det sätt som framgår av utskottets förslag i *appendix till hemställan*,
2. beträffande *bemyndigande att överskrida vissa anslag*
att riksdagen med bifall till proposition 1998/99:1 utgiftsområde 26 yrkandena 1 och 2 medger att regeringen, för att kunna fullgöra sina betalningsåtaganden, får överskrida ramanslagen Räntor på statsskulden och Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning.

Stockholm den 3 december 1998

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Sven-Erik Österberg (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Peter Eriksson (mp), Lena Ek (c), Gunnar Axén (m), Jörgen Andersson (s), Marie Engström (v) och Camilla Dahlin-Andersson (fp).

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

1998/99:FiU4
Appendix

1 000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Företrädarna för Kristdemokraterna har avgivit särskilt yttrande.

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets förslag
A Räntor på statsskulden	
1 Räntor på statsskulden (<i>ram</i>)	84 450 000
B Oförutsedda utgifter	
1 Oförutsedda utgifter (<i>ram</i>)	10 000
C Riksgäldskontorets provisionskostnader	
1 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning (<i>ram</i>)	100 000
Summa för utgiftsområdet	84 560 000

Anslagen inom utgiftsområde 26 budgetåret 1998 (mom. 1) (kd)

Mats Odell och Per Landgren (båda kd) anför:

Kristdemokraterna har i motion Fi209 redovisat ett budgetalternativ för 1999 som innefattar fullt ut finansierade skattesänkningar på drygt 17 miljarder kronor. I vårt budgetalternativ föreslår vi också försäljning av statlig egendom samt andra åtgärder som under 1999 väntas leda till en engångsförstärkning av statens inkomster på netto 10 miljarder kronor, ett tillskott som vi anser bör användas för att amortera av statsskulden.

Med hänsyn härtill minskar enligt budgetpropositionens redovisade känslighetsanalys belastningen på anslaget Räntor på statsskulden med 500 miljoner kronor under 1999. Vi har emellertid också föreslagit en förlängd momsinsbetalningsperiod också för företag med en omsättning över 40 miljoner kronor, vilket å andra sidan kommer att leda till en ökning av statens upplåningskostnader med 160 miljoner kronor under 1999. Netto leder dessa båda förslag till att utgifterna för statsskuldräntor begränsas med 340 miljoner kronor under 1999.

Riksdagens majoritet företrädd av Socialdemokrater, Vänsterpartister och Miljöpartister beslutade under den första delen av budgetbehandlingen att fastställa ekonomiska ramar för olika utgiftsområden för 1999 och avvisade därvid vårt budgetalternativ (bet. 1998/99:FiU1). Vi vidhåller självfallet våra förslag men anser med hänsyn härtill att det inte är meningsfullt att nu fullfölja vårt förslag på anslagsnivå.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionen.....	2
Utskottet	2
Anslagen inom utgiftsområde 26 budgetåret 1998.....	2
Räntor på statsskulden.....	2
Oförutsedda utgifter	3
Riksgäldskontorets provisionskostnader	3
Utskottets ställningstagande	4
Bemyndigande att överskrida vissa anslag.....	4
Utskottets ställningstagande	4
Hemställan	5
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 26	
Statsskuld räntor m.m.....	6
<i>Särskilt yttrande</i>	
Anslagen inom utgiftsområde 26 budgetåret 1998 (mom. 1) (kd)	7